

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi oppisopimuslain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kehitettäväksi työpaikkakoulutusta, joka perustuu nykyisin yksinomaan oppilaan ja työnantajan tekemään oppisopimukseen. Esityksen mukaan järjestettäisiin myös koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta, joka on tarkoitettu oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen sisältyväksi ja sitä täydentäväksi tai välittömästi jatkavaksi koulutusmuodoksi. Työpaikkakoulutusta järjestettäisiin niille oppilaille, jotka osallistuvat oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen tai jotka oppilaitosmuotoisen koulutuksen suoritettuaan tahtovat hankkia työkokemusta ammattitaidon saavuttamiseksi.

Koulutussopimuksen työpaikkakoulutuksen järjestämisestä tekisivät ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus ja työnantaja. Koulutussopimus voidaan tehdä koskemaan ensinnäkin osallistumista työpaikalla annettavaan työnopetukseen, joka korvaisi oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa koulutuksessa annettavan työnopetuksen osaksi tai kokonaan, toiseksi ohjatun työharjoittelun suorittamista tai kolmanneksi työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisen työkokemuksen hankkimista oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen jälkeen.

Koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen aikana maksettavasta palkasta ja muista työsuhteen ehdoista oppilas tekisi työnantajan kanssa työsuhteen. Jos työnopetus-

ta korvaavassa työpaikkakoulutuksessa olevalle oppilaalle ei maksettaisi palkkaa, hänelle järjestettäisiin samat opintososiaaliset edut kuin muillekin oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa koulutuksessa oleville oppilaille.

Koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen hallinto ehdotetaan järjestettäväksi yksinkertaisemmaksi kuin oppisopimuskoulutuksessa. Esityksen mukaan koulutussopimukseen perustuvan koulutuksen ylin johto ja valvonta kuuluisi opetusministeriölle ja sen alaiselle ammattikasvatushallitukselle. Kaikista koulutussopimukseen perustuvista työpaikkakoulutuksen paikallisista tehtävistä huolehtisivat ammattikasvatushallituksen alaiset ammatilliset oppilaitokset ja kurssikeskukset.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työnantajille työpaikkakoulutuksesta maksettavia koulutuskorvauksia siten, että ne määräytyisivät oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen keskimääräisten vuotuisten oppilasta kohti laskettujen käyttökustannusten mukaan.

Esitykseen on otettu myös säännös oppisopimuskoulutuksen suorittaneen oppilaan jatko-opintokelpoisuudesta opistoasteen ammatillisiin opintoihin.

Laki on tarkoitettu saatettavaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1983 ja olemaan voimassa vuoden 1988 loppuun.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	7
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	4. Esityksen taloudelliset vaikutukset	7
1.1. Tavoitteet	3	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1.2. Keinot	3	1. Lakiehdotus	8
1.2.1. Koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen järjestäminen ..	3	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	10
1.2.2. Hallinnon kehittäminen	4	3. Voimassaolo	11
1.2.3. Korvausjärjestelmän uudistaminen ..	5	LAKITEKSTI	11
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	5	LIITE	14
2.1. Lainsäädäntö	5	Rinnakkaistekstit	14
2.2. Käytäntö	6		
2.3. Muutoksen syyt	6		
2.4. Esityksen valmistelu	6		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Oppisopimuskoulutus on osa ammatillista koulutusta. Sen asema maamme koulutusjärjestelmässä ei ole kuitenkaan vakiintunut. Tällä hetkellä oppisopimuskoulutuksen osuus ammatillisesta koulutuksesta onkin suhteellisen pieni, sillä vuosittain tehtävien uusien oppisopimusten määrä on vain noin neljä prosenttia ammatillisen koulutuksen aloituspaikkamäärästä.

Nykyinen oppisopimuslainsäädäntö on vanhentunut ja puutteellinen. Hallitus ei ehdota tässä yhteydessä uudistettavaksi oppisopimuslainsäädäntöä kokonaisuudessaan, vaan ehdottaa väliaikaisesti toteutettaviksi eräitä kiireelliseksi katsottavia, mutta myös periaatteelliselta kannalta merkittäviä osittaisuudistuksia. Oppisopimuslainsäädännön perusteellista uudistamista on tarkoitus valmistella ammatillisen koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Tämän esityksen tavoitteena on ensinnäkin pyrkiä työpaikkakoulutusta lisäämällä osaltaan lieventämään nuorisotyöttömyyttä, josta on muodostunut maallemme vakava yhteiskunnallinen ongelma. Tässä tarkoituksessa pyritään työpaikalla annettavaa opetusta hyväksi käyttäen lisäämään koulutukseen osallistuvien määrää ja kohottamaan uusien työntekijöiden ammattitaitoa työelämän vaatimusten mukaisesti.

Toiseksi esityksen tarkoituksena on pyrkiä vakiinnuttamaan oppisopimuskoulutuksen asemaa ammatillisen koulutuksen osana. Ehdotettavien uudistusten tarkoituksena on tukea niitä aikaisemmin esitettyjä suunnitelmia, joiden mukaan oppisopimuskoulutusta kehitetään oppilaitosmuotoista ammatillista koulutusta täydentävänä järjestelmänä. Kuitenkin varhemmista suunnitelmista poiketen nyt ehdotetaan oppisopimuskoulutusta kehitettäväksi työvaltaisena koulutusmuotona. Oppisopimuskoulutus, jossa ei vaadittaisi oppilaalta samoja yleissivistäviä opintoja kuin vastaavassa oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa, soveltuisi hyvin työnopetuksesta kiinnostuneille oppilaille.

Kolmanneksi esityksellä pyritään kohottamaan ammatillisen koulutuksen tasoa ja lähen-

tämään oppilaitosmuotoista koulutusta työelämään. Tässä tarkoituksessa oppilaitoksissa ja työpaikoilla annettava koulutus pyritään liittämään toisiinsa entistä kiinteämmin luomalla erityinen koulutussopimukseen perustuva työpaikkakoulutusjärjestelmä. Hallituksen käsityksen mukaan työpaikalla tapahtuva koulutus on omiaan myös lisäämään oppilaan opiskelumotivaatiota ja samalla vähentämään opintojen keskeyttämisä.

Neljänneksi esityksen tavoitteena on saada kokemuksia nykyistä yksinkertaisemmasta hallintomallista, joka ehdotetaan toteutettavaksi koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta varten. Jos tästä saadut kokemukset ovat myönteisiä, on tarkoitus kehittää sen suuntaiseksi myös oppisopimuskoulutuksen hallintoa.

Viidenneksi esityksen tavoitteena on työnantajille maksettavien koulutuskorvausten perusteita muuttamalla lähentää oppisopimuskoulutusta muuhun ammatilliseen koulutukseen. Tämän oletetaan paitsi poistavan nykyisessä korvausjärjestelmässä olevia puutteita myös lisäävän oppisopimuskoulutuksen käyttöä ja tekevän koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen yleiseksi koulutusmuodoksi.

1.2. Keinot

1.2.1. Koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen järjestäminen

Maamme koulutusjärjestelmä rakentuu sille pohjalle, että keskiasteen ammatillinen koulutus järjestetään pääsääntöisesti oppilaitosmuotoisena. Oppisopimuskoulutuksen tehtäväksi jäisi näin ollen oppilaitosmuotoista ammatillista koulutusta täydentävät tehtävät. Koska nykyistä oppisopimuslakia (422/67) laadittaessa on ollut etualalla oppisopimuskoulutuksen käyttö ammatillisena peruskoulutuksena, eivät oppilaitokset voi käyttää oppisopimuskoulutusta hyväksi oppilaitosmuotoista koulutusta täydentävissä tehtävissä. Niinpä nykyisten säännösten mukaan oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen sisältyvää työnopeutusta tai ohjattua työharjoittelua ei voida suorittaa oppisopimuskoulutuksen muodossa.

Oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen jo suorittaneille nuorille tulisi voida oppilaitoksen toimesta tarjota mahdollisuus hankkia työkokemusta työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi. Tämän kaltaiseen työpaikkakoulutukseen on ilmeistä tarvetta, sillä viime vuosina oppisopimuskoulutukseen hakeutuneista nuorista on noin puolet oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen suorittaneita. Viime vuosien aikana saadut kokemukset ovat lisäksi osoittaneet, että työkokemuksen puute on vaikeuttanut ammatillisen koulutuksen saaneiden nuorten pääsyä työmarkkinoille.

Edellä esitetyn vuoksi oppisopimuslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että oppilaitoksissa ja työpaikoilla annettava koulutus voitaisiin sovittaa mahdollisimman joustavasti ja taloudellisesti toisiinsa. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan pääasiassa ammatillista peruskoulutustaan antavan oppisopimuskoulutuksen rinnalle luotavaksi uusi työpaikkakoulutuksen muoto, joka nivellettäisiin vastaavaan oppilaitosmuotoiseen koulutukseen.

Oppilaitosmuotoiseen koulutukseen niveltävää työpaikkakoulutusta järjestettäisiin oppilaitosmuotoisessa ammatillisessa koulutuksessa olevalle oppilaalle, jolloin työpaikalla annettava koulutus korvaisi osaksi tai kokonaan työnopeutuksen tai ohjatun työharjoittelun. Sitä voitaisiin antaa myös oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen suorittaneelle oppilaalle, joka tarvitsee työkokemusta työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi.

Työpaikalla annettavan koulutuksen tulee perustua sopimukseen kuten oppisopimuskoulutuksessakin, jossa oppisopimuksen tekevät työnantaja ja oppilas. Puheena olevan työpaikkakoulutuksen luonne huomioon ottaen on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että sitä koskevan sopimuksen tekisivät ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus ja työnantaja. Sopimuksesta käytettäisiin nimitystä koulutussopimus.

Oppisopimuskoulutuksella ja työvoimaministeriön johdolla toteutettavalla nuorten työelämään perehdyttämiskokeilulla pyritään osittain samoihin tavoitteisiin kuin koulutussopimusjärjestelmällä. Tehtäväjaon selkiyttämiseksi koulutussopimuksen käyttöönottoa on tarkoitus rajoittaa laadullisesti ja ajallisesti. Oppilaitos saisi tähän perustuen tehdä koulutussopimuksia vain sellaisille aloille ja sellaisiin työtehtäviin, jotka liittyvät oppilaitoksen erikoistumislinjoihin. Koulutussopimus pitäisi lisäksi tehdä sinä

aikana, jolloin oppilas on merkittynä koulun oppilaaksi, vaikkakin varsinaisen työ saattaisi eräissä tapauksissa alkaa myöhemmin.

Koulutussopimuksessa sovittaisiin keskeisimmistä työpaikkakoulutukseen liittyvistä kysymyksistä. Kun työpaikkakoulutusta varten ei laadittaisi oppisopimuskoulutuksessa noudatettavina olevia oppiohjelmiä, koulutussopimuksesta on käytävä ilmi myös koulutuksen sisältö. Niin ikään koulutusajan pituudesta on sovittava koulutussopimuksessa. Käytännössä työpaikkakoulutus olisi yleensä lyhytaikaisempaa kuin oppisopimuskoulutus, jossa nykyisen lainsäädännön mukaan oppiaika on vähintään vuosi. Kun eräissä tapauksissa saattaa olla tarvetta verraten pitkäänkin koulutusaikaan ammattitaidon saavuttamiseksi, ehdotetaan, että koulutusaika voisi vaihdella kuukaudesta aina kahteen vuoteen.

Työpaikkakoulutuksen aikana maksettavasta palkkauksesta ja muista työsuhteen ehdoista oppilas sopisi työnantajan kanssa tehtävässä työsopimuksessa. Jos oppilaalle ei maksettaisi palkkaa työnopetusta korvaavasta työpaikkakoulutuksesta, hänelle järjestettäisiin samat opinto-sosiaaliset edut kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa oleville oppilaille.

1.2.2. Hallinnon kehittäminen

Koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta varten ehdotetaan saatettavaksi voimaan mahdollisimman yksinkertainen hallintomalli, joka eräissä olennaisissa kohdin poikkeaa oppisopimuskoulutuksen hallinnosta. Esityksen mukaan koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen ylimmästä johdosta ja valvonnasta vastaisi opetusministeriö ja sen alainen ammattikasvatushallitus. Kun kyseistä koulutusta varten ei ole tarkoitus laatia oppiohjelmiä, ei ammattikasvatushallituksen avuksi oppisopimuskoulutusta varten perustetuille kustustomikunnille ole tarpeen antaa koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta koskevia tehtäviä. Myös paikallishallintoa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Koulutussopimukseen perustuvaan työpaikkakoulutukseen liittyvistä kaikista paikallisista tehtävistä voisivat huolehtia välittömästi ammatilliset oppilaitokset ja kurssikeskukset. Ne voisivat huolehtia muiden tässä laissa säädettäviksi ehdotettavien tehtävien lisäksi myös vastaavista tehtävistä, jotka oppisopimuskoulutuksen osalta kuuluvat ammattioppilaslautakunnille ja koulutustarkastajille.

1.2.3. Korvausjärjestelmän uudistaminen

Oppisopimuslain 28 §:n mukaan työnantajalle maksetaan korvausta oppisopimusoppilaan kouluttamisesta aiheutuvista kustannuksista. Nykyiset koulutuskorvaukset eivät vastaa työnantajille eri koulutusaloilla aiheutuneita kustannuksia. Korvausten perusteita ei ole myöskään koulutuspolitiikan kannalta pidettävä taroituksenmukaisina, koska korvausten määrät vähenevät ensimmäisen oppivuoden jälkeen eivätkä ole näin omiaan kannustamaan opintojen loppuunsaattamiseen. Näiden syiden vuoksi työnantajille maksettavien korvausten perusteet ehdotetaan uudistettaviksi. Niiden uudistamisella vaikutetaan osaltaan myös oppisopimuskoulutuksen määrän lisääntymiseen.

Hallituksen mielestä selkeän korvausperustan muodostavat oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen oppilaskohtaiset käyttökustannukset, jolloin myös tässä suhteessa oppisopimuskoulutusta lähennettäisiin muuhun koulutukseen. Korvausten määrät eivät kuitenkaan voi nousta yhtä suuriksi kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa, koska työnantajat eivät vastaa teoreettisesta opetuksesta. Sen vuoksi työnantajalle kutakin oppilasta kohti maksettavan koulutuskorvauksen määrä voisi olla enintään puolet oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen keskimääräisistä vuotuisista oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista. Koska valtion keskusammattikoulujen oppilaskohtaiset kustannukset vastaavat parhaiten nykyisiä keskimääräisiä kustannuksia, ehdotetaan mainitut oppilaskohtaiset kustannukset laskettaviksi kyseisten ammattikoulujen käyttökustannuksista. Koulutuskorvauksen määrä olisi sama sekä oppisopimukseen että koulutussopimukseen perustuvassa työpaikkakoulutuksessa. Tarkoituksena on, että valtioneuvosto vahvistaisi korvausten määrät vuosittain.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Lainsäädäntö

Nykyinen oppisopimuskoulutus perustuu oppisopimuslakiin ja oppisopimusasetukseen (563/67), jotka tulivat voimaan vuoden 1968 alusta. Niihin on tehty eräitä vähäisiä muutoksia. Oppisopimuslain mukaan oppisopimuksella tarkoitetaan oppisopimuslain säännöksiä nou-

dattaen tehtyä työsopimusta, jonka sopimuspuolina ovat ammattioppilaslautakunnan hyväksymä työnantaja ja vähintään 15-vuotias oppivelvollisuutensa suorittanut oppilas. Asetuksella on säädetty, missä ammateissa oppisopimus voidaan tehdä. Kutakin ammattia varten ammattikasvatushallitus vahvistaa oppiohjelman, jonka mukainen oppiaika on vähintään vuosi ja enintään neljä vuotta sekä erityisistä syistä jopa viisikin vuotta. Oppiajasta on työpaikalla annettavaa työopetusta noin 80—90 prosenttia. Tietopuolinen opetus annetaan ammatillisissa oppilaitoksissa järjestettävillä kursseilla. Työopetusajalta oppilas saa työnantajalta ilmaisen opetuksen ja työehtosopimuksen mukaisen palkan. Tietopuolisen kurssin aikana oppilas saa valtion kustantaman opetuksen, ruoan, majoituksen ja päivärahän sekä ilmaiset opiskeluvälineet. Perheen huoltaja voi lisäksi saada perhevustusta.

Oppisopimuskoulutuksen hallinnollinen ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle ja sen alaiselle ammattikasvatushallitukselle. Koulutuksen suunnittelua ja johtoa varten ammattikasvatushallituksen apuna on keskustoimikuntia, joissa on neljä jäsentä ja näillä varajäsenet. Keskustoimikuntien pääasiallinen tehtävä on valmistella ehdotukset edustamiensa ammatialojen oppiohjelmiksi sekä seurata alalla vaadittavan ammattitaidon kehitystä. Lisäksi keskustoimikunnat ovat yhteistoiminnassa ammattillisten oppilaitosten kanssa ammattikasvatushallituksen toimeksiannosta järjestäneet ammatillisia pätevyystutkintoja.

Oppisopimuskoulutuksen paikallinen johto ja valvonta on kunnallinen tehtävä, jota varten kunta tai jotkut kunnat yhdessä asettavat ammattioppilaslautakunnan. Tällä voi olla apunaan pää- tai sivuvirkaisia koulutustarkastajia.

Oppisopimuskoulutuksen aiheuttamiin kustannuksiin valtio osallistuu ensinnäkin siten, että se suorittaa 65 prosenttia valtionosuutta kunnalle tai kuntainliitolle koulutustarkastajan virasta aiheutuviin käyttökustannuksiin opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan (oppisopimuslain 27 §). Toiseksi valtio suorittaa työnantajalle koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin koulutuskorvausta, joka voimassa olevan valtioneuvoston päätöksen mukaan on ensimmäiseltä oppivuodelta vähintään 2 900 markkaa ja enintään 4 330 markkaa sekä seuraavilta oppivuosilta vähintään 1 460 markkaa ja enintään 2 160 markkaa vuodessa yhtä oppilasta kohti asetukselle tarkemmin määritel-

lyin perustein. Kehitysalueella sijaitsevalle kunnalle ja työnantajalle suoritetaan vielä lisättyä tukea ammatillisen koulutuksen alueellisesta tukemisesta annetun lain (1035/81) 9 §:n mukaan.

2.2. Käytäntö

Oppisopimuskoulutus on käytännössä ollut pääasiassa ammatillista peruskoulutusta. Sitä mukaa kuin oppilaitosmuotoista ammatillista koulutusta on voitu lisätä, oppisopimuskoulutuksen merkitys ammatillisena peruskoulutuksena on vastaavasti vähentynyt. Nykyisin jo noin puolet oppisopimusoppilaista on saanut oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen.

Vuonna 1981 oppisopimusoppilaita oli noin 5 100, joista noin puolet oli alle 20-vuotiaita. Vahvistettuja oppiohjelmia on lähes 200.

Keskustoimikuntia on nykyään 26, mutta niitä ei kuitenkaan ole kaikilla aloilla. Ammattioppilaslautakuntia on nykyisin 74. Päävirkaisia koulutustarkastajia on kaikkiaan 30 ja sivuvirkaisia kahdeksan.

Valtion kokonaiskustannukset oppisopimuskoulutuksesta olivat vuonna 1981 noin 20 miljoonaa markkaa. Määrä oli oppilasta kohden noin 3 900 markkaa, josta työnantajalle maksettujen korvausten osuus oli 1 700 markkaa.

2.3. Muutoksen syyt

Oppisopimuskoulutusta koskeva lainsäädäntö kaipaa monessa kohdin perusteellista uudistusta. Uudistamista vaativat säännökset, jotka koskevat paitsi itse koulutusjärjestelmää myös sen hallintoa ja rahoitusta. Tässä yhteydessä esitetään tehtäväksi vain eräitä kiireelliseksi katsottavia osittaisuudistuksia voimassa olevaan oppisopimuslakiin siinä olevien puutteiden ja epäkohtien poistamiseksi.

Ensimmäinen puute nykyisessä oppisopimuslaissa on se, että se ei tarjoa oppilaitoksille mahdollisuuksia järjestää oppisopimuskoulutusta oppilaitosmuotoista koulutusta täydentävänä koulutusmuotona. Syynä tähän on se, että oppisopimuslakia laadittaessa on pidetty silmällä lähinnä vain oppisopimuskoulutuksen tehtävää ammatillista peruskoulutusta antavana koulutusmuotona. Sen vuoksi ehdotetaan järjestet-

täväksi koulutusoppimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta, joka olisi oppisopimuskoulutuksen luonteista, mutta sitä oppiajaltaan lyhyempää ja jonka järjestämisestä ja valvonnasta vastaisi asianomainen ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus. Kyseistä työpaikkakoulutusta annettaisiin oppilaille, jotka osallistuvat oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen koulutukseen tai jotka välittömästi tällaisen koulutuksen jälkeen haluavat työpaikalla hankkia työammattissa vaadittavan ammattitaidon. Koulutusoppimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen käyttöönotto lisäisi koulutuspaikkoja ja näin ollen vaikuttaisi myös työllisyyteen.

Toiseksi oppisopimuskoulutuksen hallinto kaipaa kokonaisuudessaan uudistamista. Tässä vaiheessa ehdotetaan kuitenkin järjestettäväksi vain koulutusoppimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen hallinto huomattavasti yksinkertaisemmaksi kuin oppisopimuskoulutuksen hallinto. Uuden hallintomallin käyttöönotolla on tarkoitus saada kokemuksia ammatillisten oppilaitosten ja kurssikeskusten edellytyksistä huolehtia kaikista paikallisista tehtävistä.

Kolmanneksi on perusteltua jo ennen oppisopimuslainsäädännön kokonaisuudistusta uudistaa työnantajille maksettavien koulutuskorvausten perusteet, jotka eivät nykyisellään vastaa oppisopimuskoulutuksesta aiheutuvia kustannuksia eri koulutusaloilla ja jotka eivät myöskään ole koulutuspoliittisten tavoitteiden suuntaisia. Sen vuoksi koulutuskorvausten määrät ehdotetaan sellaisiksi, että ne riippuisivat oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen vuotuisista keskimääräisistä oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista.

Neljänneksi kysymys yksinomaan oppisopimuskoulutuksen suorittaneen oppilaan jatko-opintokelpoisuudesta opistoasteen ammatillisiin oppilaitoksiin kaipaa selkiyttämistä. Oppisopimuskoulutusta on perusteltua kehittää edelleenkin työvaltaisena koulutusmuotona, jolloin tässä koulutuksessa olevalta oppilaalta vaadittavien yleissivistävien opintojen laajuus määräytyisi ensisijaisesti asianomaisen ammatin vaatimuksista.

2.4. Esityksen valmistelu

Oppisopimuskoulutuksen kehittämistä on suunnitellut opetusministeriön vuoden 1980 alussa asettama työryhmä, jonka tehtävä-

nä oli selvittää oppisopimuskoulutuksen asema, tavoitteet ja organisaatio keskiasteen koulun uudistuksessa. Kyseinen oppisopimustyöryhmä sai työnsä valmiiksi 28 päivänä marraskuuta 1980, mutta sen ehdotus ei ole toistaiseksi johtanut lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Tämän esityksen pohjana on varsinaisesti opetusministeriön 9 päivänä maaliskuuta 1982 asettaman Koulu ja työelämä -työryhmän ehdotus, joka valmistui kesäkuussa 1982 (komiteamietintö 1982:39). Kyseisen työryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus toimenpiteistä, joilla voidaan nopeasti lisätä oppisopimuskoulutusta ja ammatilliseen koulutukseen liittyvää työharjoittelua sekä vähentää opintonsa keskeyttävien määrää ottaen huomioon myös toimenpiteiden koulutuspoliittiset vaikutukset. Työryhmässä oli opetusministeriön, valtiovarainministeriön, työvoimaministeriön, ammattikasvatushallituksen ja kouluhallituksen edustus. Työryhmä kuuli asiantuntijoina keskeisten työmarkkinajärjestöjen edustajia.

Koulu ja työelämä -työryhmän muistiosta pyydettiin valtiovarainministeriön, kuntien keskusjärjestöjen ja työmarkkinajärjestöjen lausunnot. Näissä lausunnoissa suhtauduttiin yleensä myönteisesti työryhmän ehdotuksiin, joskin eräissä kysymyksissä, muun muassa oppisopimuskoulutuksen aseman, pituuden ja hallintojärjestelmän sekä työnantajille maksettavien koulutuskorvausten osalta esitettiin työryhmän ehdotuksesta poikkeavia näkemyksiä. Sen vuoksi nyt annettavan hallituksen esityksen lähtökohdat ovat osittain toiset kuin mainituissa työryhmän ehdotuksessa.

Opetusministeriössä laaditusta luonnoksesta täksi hallituksen esitykseksi on pyydetty valtiovarainministeriön, ammattikasvatushallituksen, kouluasiainneuvoston ja keskiasteen koulun uudistuksen neuvottelukunnan lausunnot. Lisäksi opetusministeriö on käynyt esitysehdotuksesta neuvotteluja työvoimaministeriön sekä Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y:n ja Suomen Työnantajain Keskusliiton kanssa.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksessä ehdotetaan koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen hallinto järjestettäväksi oppisopimuskoulutuksen hallinnos-

ta poikkeavalla tavalla. Esityksen tarkoituksena on järjestää mainittujen tehtävien hoito yksinkertaisemmaksi ja tarkoituksenmukaisemmaksi. Keskushallinnossa koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen ylimmästä johdosta ja valvonnasta vastaisi opetusministeriö ja sen alainen ammattikasvatushallitus. Kun kyseistä koulutusta varten ei ehdoteta laadittavaksi oppiohjelmiä, ei työpaikkakoulutuksen tehtäviä ole tarpeen antaa keskustoimikunnille.

Koulutussopimukseen perustuvasta työpaikkakoulutuksesta johtuvat tehtävät ehdotetaan annettaviksi paikallisella tasolla ammatillisille oppilaitoksille ja kurssikeskuksille kaikilta osin. Nykyisestä hallinnollisesta järjestelmästä ehdotettu järjestelmä eroaa siten, etteivät koulutussopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen tehtävät miltään osin kuulu kunnallisille ammattioppilaslautakunnille eikä koulutustarkastajille.

Esityksellä ei ole välittömiä henkilöstövaikutuksia. Erityisesti on korostettava sitä, että työnopetuksen järjestäminen työpaikkakoulutuksena ei vähennä työnopetuksesta vastaavien opettajien määrää. Tällaisissa tapauksissa heille tulee työpaikkakoulutuksen valvontaan liittyviä tehtäviä työpaikoilla, joilla oppilaat työskentelevät. Samoin on huomattava, että useassa tapauksessa työpaikkakoulutuksessa on vain osa luokasta toisten oppilaiden saadessa työnopetusta oppilaitoksessa.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion ja kuntien väliseen kustannusten jakoon, koska siinä ei ehdoteta muutoksia kunnille ja kuntainliitoille myönnettäviin valtionosuuksiin ja -avustuksiin. Sen sijaan valtion menot lisääntyisivät koulutuskorvausjärjestelmän perusteisiin ehdotetun muutoksen johdosta.

Vuoden 1981 tulo- ja menoarviossa oppisopimuskoulutukseen oli varattu ammattikasvatushallituksen käyttöön 20,5 miljoonaa markkaa, mikä merkitsee 3 900 markkaa oppilasuotta kohden. Työnantajille maksettavia korvauksia mainitusta summasta oli 8,67 miljoonaa markkaa.

Koulu ja työelämä -työryhmän laatiman ehdotuksen mukaan ammattikasvatushallituksen maksamat korvaukset työnantajille, jotka las-

kelmassa oli mitoitettu enimmäismäärän mukaan, olisivat vuonna 1981 muodostuneet lähes nelinkertaisiksi. Työryhmän arvion mukaan vuonna 1983 oppisopimuskoulutuksesta aiheutuisi 74,0 miljoonan markan kustannukset, josta korvaukset työnantajille olisivat 48,7 miljoonaa markkaa. Arvio perustuu siihen, että voimassa olevia oppisopimuksia olisi mainittuna vuonna kaikkiaan 10 000.

Esitetyn suuruisiin kustannusten lisäyksiin ei ole tässä vaiheessa taloudellisia mahdollisuuksia. Vuoden 1983 tulo- ja menoarviossa on varauduttu siihen, että sopimuksia olisi voimassa noin 8 000 ja että työnantajien koulutuskorvaukset korotettaisiin vuonna 1983 noin kaksinkertaisiksi vuoteen 1982 verrattuna. Mainittuun lukuun sisältyvät myös ne koulutussopimukset, jotka tehdään oppilaitosmuotoisen koulutuksen päättäneille oppilaille.

Tässä esityksessä on ehdotettu työnantajien koulutuskorvausten perusteeksi valtion keskusammattikoulujen keskimääräisiä vuotuisia oppilasta kohti laskettuja käyttökustannuksia. Vuonna 1981 nämä kustannukset olivat 14 575 markkaa, mistä 50 prosenttia on pyöristettynä 7 285 markkaa. Tältä pohjalta on tarkoitus vahvistaa koulutuskorvausten perusteet vuonna 1983 sellaisiksi, että ne olisivat noin 22 prosenttia 14 575 markasta. Lisäksi pyritään siihen, että lähivuosien aikana koulutuskorvausten määriä korotetaan mahdollisimman lähelle lakiehdotuksessa tarkoitettua 50 prosentin enimmäismäärää.

Esitetyn lisäksi kustannuksia aiheutuu työnopetuksen korvaamista ja ohjattua työharjoittelua koskevista koulutussopimuksista, jotka on tarkoitus rajoittaa valtioneuvoston vahvistamaan määrään. Jos vuonna 1983 järjestettäisiin noin 1 500 oppilaalle kuukauden pituinen työnopeutusta korvaava työpaikkaharjoittelu, aiheutuisi valtiolle tästä noin 0,4 miljoonan markan korvaukset työnantajille. Noin 1 000 oppilaan ohjatusta työharjoittelusta vuoden 1983 aikana, olettaen, että harjoitteluajaksi kyseisen vuoden aikana tulisi keskimäärin neljä kuukautta, tulisi valtion maksettaviksi noin 1,1 miljoonan markan korvaukset työnantajille.

Valtiolle saattaa aiheutua jonkin verran lisämenoja myös ilman palkkaa koulutussopimukseen perustuvassa työpaikkakoulutuksessa olevien oppilaiden opintososiaalisten etujen järjestämisestä. Todellista merkitystä näillä menoilla on kuitenkin vasta sen jälkeen, kun eduskunnan 18 päivänä helmikuuta 1983 hyväksymät lait ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta ja ammatillisten oppilaitosten oppilaiden opintososiaalisista eduista ovat tulleet voimaan.

Esitetyt laskelmat on laadittu siten, ettei koulutussopimuksen tehneille työnantajille maksettaisi nuorten työllistämistukea. Tätä voidaan perustella sillä, että huomattava osa oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen jälkeiseen työpaikkakoulutukseen osallistuvista on suhteellisen helposti työllistettäviä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

Oppisopimuslakiin ehdotetaan otettaviksi erityiset säännökset koulutussopimuksesta, joka monin kohdin poikkeaa oppisopimuksesta. Kyseiset säännökset on tarkoitus ottaa uuteen 1 a lukuun, joka käsittäisi 9 a—9 f §:n. Sen lisäksi on tarpeen ottaa myös eräitä muita uusia säännöksiä lakiin ja muuttaa sen 28 §.

1 §. Pykälän 1 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös, josta kävisi ilmi työpaikkakoulutuksen kaksi muotoa. Ehdotuksen mukaan työpaikkakoulutus muodostuisi ensinnäkin perinteisestä oppisopimuskoulutuksesta,

jossa koulutuksen pääpaino on työpaikoilla annettavassa opetuksessa ja jota täydennettäisiin ammatillisissa oppilaitoksissa järjestetyillä tietopuolisilla kursseilla. Toinen työpaikkakoulutuksen muoto olisi ehdotuksen mukaan koulutussopimukseen perustuva koulutus, joka pohjautuisi oppilaitoksissa annettuun opetukseen ja jota täydennettäisiin puolestaan työpaikoilla annettavalla koulutuksella.

9 a §. Pykälään sisältyy koulutussopimuksen määrittely. Ehdotuksen mukaan se olisi ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen työnantajan kanssa tekemä sopimus työpaikkakoulutuksen järjestämisestä op-

pilaalle, joka on oppilaana tässä oppilaitoksessa tai kurssikeskuksessa. Koulutussopimus poikkeaa oppisopimuksesta ensinnäkin siinä, että sen tekisi työnantajan kanssa ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus eikä oppilas. Toiseksi se ei olisi työsopimus, vaan sopimus työpaikkakoulutuksen järjestämisestä. Oppilas tekisi tarvittaessa työsopimuksen erikseen työnantajan kanssa 9 d §:n mukaisesti.

Säännös edellyttää, että ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus tekemällä sopimuksen työnantajan kanssa vastaa koulutuksen järjestämisestä. Sen tulee järjestää koulutusta niille oppilaille, jotka ovat oppilaana kysymyksessä olevassa oppilaitoksessa tai kurssikeskuksessa. Oppilaaksi katsotaan myös se, joka on hyväksytty oppilaitoksen oppilaaksi, mutta joka ei vielä ole aloittanut opintojaan siellä.

9 b §. Pykälään sisältyvät säännökset niistä tarkoituksista, joita varten koulutussopimus voidaan tehdä. Koulutussopimus voi pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan koskea ensinnäkin osallistumisesta työpaikalla annettavaan työopetukseen. Kysymyksessä oleva työpaikkakoulutus voisi korvata oppilaitoksessa muutoin annettavan työopetuksen kokonaan tai osittain. Tällainen koulutussopimus tehtäisiin ainoastaan oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa olevaa oppilasta varten.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan koulutussopimus voi koskea ohjatun työharjoittelun suorittamista. Vastuu työharjoittelumahdollisuuksien järjestämisestä oppilaille on nykyistä suuremmassa määrin asetettava oppilaitoksille, joilla on tähän tehtävään hyvät edellytykset.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan koulutussopimus voitaisiin tehdä työkokemuksen hankkimisesta työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi. Tällainen sopimus on tarkoitettu niille oppilasmuotoisen ammatillisen koulutuksen päättäneille oppilaille, jotka sen lisäksi tarvitsevat käytännöllistä työkokemusta hyvän ammattitaidon saavuttamiseksi.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan otettavaksi säännös, joka rajoittaa oppilaitoksen tai kurssikeskuksen mahdollisuudet tehdä koulutussopimus ainoastaan kysymyksessä olevassa oppilaitoksessa edustettuina oleville koulutusaloille. Rajoitusta on pidettävä perusteltuna sen vuoksi, että vain niillä koulutusaloilla oppilaitoksella on riittävä asiantuntemus koulutussopimuksen tekemiseen.

Pykälän 3 momenttiin otettavaksi ehdotetun säännöksen mukaan 1 momentissa tarkoitettu työpaikkakoulutus järjestettäisiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Valtioneuvoston päätöksessä tullaan mainitun työpaikkakoulutuksen järjestäminen tekemään luvanvaraiseksi ammatillisten oppilaitosten osalta, jolloin toiminnan laajeneminen voidaan sopeuttaa käytettävissä oleviin määrärahoihin.

9 c §. Pykälä koskee koulutussopimuksen muotoa ja sisältöä. Pykälän mukaan koulutussopimukseen tulisi ottaa mukaan pääpiirteittäin samat määräykset kuin oppisopimukseenkin. Kuitenkaan koulutussopimukseen ei otettaisi koulutussopimuksen luonteen vuoksi määräyksiä teorian opetuksesta eikä koeajasta. Kun kysymys on oppilaitoksen tai kurssikeskuksen ja työnantajan tekemästä sopimuksesta, ei siihen voida ottaa määräyksiä myöskään oppilaalle maksettavasta palkkauksesta.

Koska koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta varten ei laadita oppiohjelmiä, on työpaikalla annettavan koulutuksen sisältö mainittava riittävän yksityiskohtaisesti sopimuksessa. Varsinkin silloin kun työpaikkakoulutus korvaa oppilaitoksessa annettavaa työopetusta, koulutuksen on sisällöltään nivellyttävä oppilaitoksessa annettavaan opetukseen.

Koulutussopimuksesta on käytävä ilmi työnantajan sekä oppilaan oikeudet ja velvollisuudet työpaikkakoulutuksessa. Jos oppilas on samassa asemassa kuin oppisopimusoppilas, riittää tässä kohdin viittaus vain oppisopimuslain asianomaisiin säännöksiin. Muiden työpaikkakoulutuksessa olevien oppilaiden oikeudellisen aseman kannalta on välttämätöntä, että koulutussopimukseen otetaan riittävän yksityiskohtaiset määräykset. Tarkoituksena on, että ammattikasvatushallitus antaa tästä asiasta erityiset ohjeet.

9 d §. Koska koulutussopimukseen ei voida ottaa palkkausta koskevia määräyksiä, on oppilaan, jos hänelle maksetaan palkkaa työpaikkakoulutuksen ajalta, tehtävä työnantajan kanssa erikseen työsopimus. Työsopimuksessa voidaan sopia muistakin työsuhteen ehdoista. Työsopimus on tehtävä vähintään yhtä pitkäksi ajaksi kuin koulutussopimuskin. Edellä 9 b §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas tekee työnantajan kanssa aina työsopimuksen.

9 e §. Pykälän mukaan koulutusaika voisi vaihdella aina kuukaudesta kahteen vuoteen

saakka. Käytännössä koulutusaika muodostuisi yleensä verraten lyhyeksi.

9 f §. Pykälä sisältää säännökset koulutusopimukseen perustuvassa työpaikkakoulutuksessa olevan oppilaan oikeudellisesta asemasta. Työkokemuksen hankkimista ja ohjattua työharjoittelua tarkoittavassa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas olisi samassa asemassa kuin oppisopimusoppilas, koska hän tekee työnantajan kanssa työsopimuksen (1 momentti). Muiden oppilaiden oikeusasema määräytyisi pääsääntöisesti oppilasmuotoista koulutusta koskevien säännösten sekä koulutusopimuksen määräysten mukaan (2 momentti).

22 a §. Pykälä koskee koulutusopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen hallinnon järjestämistä. Sen mukaan kyseisistä tehtävistä keskushallinnossa vastaisi opetusministeriö ja sen alainen ammattikasvatushallitus. Kaikista paikallisista tehtävistä huolehtisivat ammatilliset oppilaitokset ja kurssikeskukset. Koska yksityisille ammatillisille oppilaitoksille ja kurssikeskuksille tulisi tämän ehdotuksen johdosta hoidettavaksi julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä, ehdotetaan, että tällaisen oppilaitoksen johtokunnan jäsenet ja toimihenkilöt toimisivat mainituissa tehtävissä virkamiesten vastuulla.

26 a §. Pykälä koskee opintososiaalisten etujen järjestämistä työnopetuksen korvaamista tarkoittavassa työpaikkakoulutuksessa olevalle oppilaalle, jolle ei makseta palkkaa. Tällaiselle oppilaalle tulisi 1 momentin mukaan järjestää samat opintososiaaliset edut kuin oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa oleville. Velvollisuus etujen järjestämisestä tulisi säätää oppilaitokselle tai kurssikeskukselle, joka puolestaan voisi neuvotella asiasta esimerkiksi työnantajan kanssa.

Opintososiaalisten etujen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia koskee pykälän 2 momentti. Sen mukaan valtio vastaisi kaikista valtion ylläpitämille ammatillisille oppilaitoksille ja kurssikeskuksille aiheutuvista kustannuksista. Muiden oppilaitosten kustannuksiin valtio osallistuisi myöntämällä kyseisiin menoihin valtionosuutta ja -avustusta.

28 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan määriteltäväksi työnantajalle maksettavan koulutuskorvauksen perusteet, jotka riippuisivat oppilaitosmuotoisen ammatillisen koulutuksen vuotuisista oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista. Näiden korvausperusteiden määrittelemine on varsin vaikeata. Tämän

vuoksi ja koska valtion keskusammattikoulujen käyttökustannukset kuvaavat hyvin mainittuja kustannuksia, ehdotetaan, että kustannukset laskettaisiin kyseisten ammattikoulujen käyttökustannuksista. Koska säännöksessä on määritelty korvauksen enimmäismäärä, on valtioneuvoston vuosittain vahvistettava koulutuskorvauksen määrä oppilasta kohti.

Pykälän 2 momentissa on nykyisen lain mukaisesti säännös, jonka mukaan koulutuskorvausta ei suoriteta muun muassa työpaikkakoulutuksessa olevasta työnantajan lapsesta tai ottolapsesta. On perusteltua säilyttää säännös tässä muodossa, koska pyrkimyksenä on kohdella kaikkia oppilaita tasa-arvoisesti riippumatta siitä, hankkivatko heidän vanhempansa toimeentulonsa yrittäjinä vai palkkatyöntekijöinä. Säännös on omiaan vaikuttamaan myös siihen, että oppisopimukseen ja koulutusopimukseen perustuva työpaikkakoulutus suoritettaisiin muussa kuin vanhempien omistamassa yrityksessä ja samalla muun kuin oman perheenjäsenen valvonnan alaisena.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös asetuksenantovaltuudesta, jonka mukaan koulutuskorvauksen hakemisesta ja maksamisesta säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on yksinkertaistaa nykyistä kankeata ja aikaa vievää menettelyä huomattavasti.

30 a §. Ammattikasvatushallituksen tehtäväksi ehdotetaan annettavaksi määritellä ne lisäopinnot, jotka yksinomaan oppisopimuskoulutuksen suorittaneen oppilaan on suoritettava saavuttaakseen jatko-opintokelpoisuuden opistoasteen opintoihin ammatillisissa oppilaitoksissa.

32 §. Koska ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen päätökseen koulutusopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta koskevassa asiassa ei ole perusteltua antaa mahdollisuutta hakea muutosta, ehdotetaan säädettäväksi kieltö valittaa kysymyksessä olevista päätöksistä.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Oppisopimusasetuksella on tarkoitus säädellä koulutuskorvausta koskeva menettely. Muita muutoksia asetukseen ei tässä yhteydessä ole tarpeen tehdä. Oppisopimusasetuksen uudistaminen tulee ajankohtaiseksi, kun ryhdytään uudistamaan oppisopimuslainsäädäntöä kokonaisuudessaan. Lisäksi valtioneuvoston

päätöksellä tullaan antamaan tarkemmat määräykset työpaikkakoulutuksen järjestämisestä.

3. Voimassaolo

Laki ehdotetaan säädettäväksi väliaikaisena niin, että se tulisi voimaan 1 päivänä elo-

kuuta 1983 ja olisi voimassa vuoden 1988 loppuun. Tänä aikana on tarkoitus pyrkiä seuraamaan ja saada kokemuksia nyt ehdotettujen uudistusten vaikutuksista työpaikkakoulutusta koskevan lainsäädännön valmistelua varten.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

oppisopimuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 22 päivänä syyskuuta 1967 annetun oppisopimuslain (422/67) 28 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 2 päivänä heinäkuuta 1973 annetulla lailla (590/73), sekä

lisätään väliaikaisesti 1 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyvät 2 ja 3 momentiksi, lakiin uusi 1 a luku sekä uusi 22 a, 26 a ja 30 a § sekä 32 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Työpaikkakoulutusta, joka perustuu oppisopimukseen tai koulutussopimukseen, järjestetään oppilaalle tämän lain mukaan.

1 a luku

Koulutussopimus

9 a §

Koulutussopimuksella tarkoitetaan ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen työnantajan kanssa tekemää sopimusta työpaikkakoulutuksen järjestämisestä oppilaalle, joka on opilaana tässä oppilaitoksessa tai kurssikeskuksessa.

9 b §

Koulutussopimus työpaikkakoulutuksen järjestämisestä voidaan tehdä koskemaan:

1) osallistumista työpaikalla annettavaan työopetukseen, joka korvaa oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa annettavan työopetuksen osaksi tai kokonaan;

2) ohjatun työharjoittelun suorittamista; tai

3) työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisen työkokemuksen hankkimista oppilaitosmuotoisen koulutuksen jälkeen.

Ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus voi tehdä koulutussopimuksen vain niillä koulutusaloilla, joilla se antaa koulutusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua työpaikkakoulutusta järjestetään valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

9 c §

Koulutusopimuksessa on mainittava:

- 1) työpaikalla annettavan koulutuksen sisältö;
- 2) koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä; sekä

- 3) työnantajan sekä oppilaan oikeudet ja velvollisuudet työpaikkakoulutuksessa.

Sopimus on tehtävä kirjallisesti kolmin kappalein ammattikasvatushallituksen vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

9 d §

Edellä 9 b §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas tekee työnantajan kanssa erikseen työsopimuksen.

Jos 9 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työpaikkakoulutukseen osallistuvalla maksetaan palkkaa, siitä ja muista työsuhteen ehdoista sovitaan työsopimuksessa, jonka oppilas tekee työnantajan kanssa.

9 e §

Koulutusaika koulutusopimuksessa on määrättävä vähintään yhdeksi ja enintään 24 kuukaudeksi.

9 f §

Jos 9 b §:n 1 momentissa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas on tehnyt työnantajan kanssa työsopimuksen, on hänestä, hänen työnantajastaan ja koulutusopimuksesta soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty oppisopimuksen tehneestä oppilaasta, tämän työnantajasta ja oppisopimuksesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva ei ole tehnyt työsopimusta, on hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan työpaikkakoulutuksessa voimassa koulutusopimuksen määräysten lisäksi, mitä erikseen on säädetty oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa olevasta oppilaasta.

22 a §

Koulutusopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle ja sen alaiselle ammattikasvatushallitukselle.

Ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus huolehtii niistä koulutusopimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen tehtävistä, jotka oppisopimukseen perustuvassa koulutuksessa kuuluvat ammattioppilaslautakunnalle ja sen

apuna olevalle koulutustarkastajalle. Yksityisen oppilaitoksen ja kurssikeskuksen johtokunnan jäsenet ja toimihenkilöt toimivat mainituissa tehtävissä virkamiehen vastuulla.

26 a §

Jos 9 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa olevalle oppilaalle ei makseta palkkaa, ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus järjestää hänelle samat opintososiaaliset edut kuin muille oppilaitoksen tai kurssikeskuksen oppilaille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista opintososiaalisista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion ammatillisissa oppilaitoksissa sekä ammatillisissa kurssikeskuksissa valtion varoista. Kunnallisissa ja yksityisissä ammatillisista peruskoulutusta antavissa oppilaitoksissa sellaisiin kustannuksiin myönnetään valtionosuutta tai -avustusta samojen perusteiden mukaan kuin oppilaitoksen muihin käyttökustannuksiin.

28 §

Työnantajalle suoritetaan valtion varoista koulutuskorvausta voimassa olevan oppi- ja koulutusopimuksen mukaisesta kouluttamisesta aiheutuneista menoista oppi- ja koulutusajalta kutakin oppilasta kohti määrä, joka on vuodessa enintään 50 prosenttia valtion keskusammattikoulujen keskimääräisistä vuotuisista oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion rajoissa koulutuskorvauksen määrän yhtä oppilasta kohti.

Koulutuskorvausta ei suoriteta oppilaasta, joka saa koulutusta työnantajan valtionavustusta saavassa ammatillisessa oppilaitoksessa tai on työnantajan lapsi tai ottolapsi.

Koulutuskorvauksen hakemisesta ja maksamisesta säädetään asetuksella.

30 a §

Oppisopimusoppilas tai oppisopimukseen perustuvan koulutuksen jo suorittanut oppilas, jolla ei muutoin ole kelpoisuutta opistoasteen opintoihin ammatillisessa oppilaitoksessa, voi saavuttaa tämän kelpoisuuden suorittamalla ammattikasvatushallituksen määräämät lisäopinnot.

32 §

Ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen päätökseen koulutusopimukseen perustu-

vaa työpaikkakoulutusta koskevassa asiassa ei
saa hakea valittamalla muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 ja on voimassa vuoden 1988 lop-
puun.

Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 1983

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Kaarina Suonio*

Laki

oppisopimuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 22 päivänä syyskuuta 1967 annetun oppisopimuslain (422/67) 28 §, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 2 päivänä heinäkuuta 1973 annetulla lailla (590/73), sekä

lisätään väliaikaisesti 1 §:ään uusi 1 momentti, jolloin nykyinen 1 ja 2 momentti siirtyvät 2 ja 3 momentiksi, lakiin uusi 1 a luku sekä uusi 22 a, 26 a ja 30 a § sekä 32 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §.

Ehdotus

1 §

Työpaikkakoulutusta, joka perustuu oppisopimukseen tai koulutusoppimukseen, järjestetään oppilaalle tämän lain mukaan.

1 a luku

Koulutusoppimus

9 a §

Koulutusoppimuksella tarkoitetaan ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen työnantajan kanssa tekemää sopimusta työpaikkakoulutuksen järjestämisestä oppilaalle, joka on oppilaana tässä oppilaitoksessa tai kurssikeskuksessa.

9 b §

Koulutusoppimus työpaikkakoulutuksen järjestämisestä voidaan tehdä koskemaan:

1) osallistumista työpaikalla annettavaan työopetukseen, joka korvaa oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa annettavan työopetuksen osaksi tai kokonaan;

2) ohjatun työharjoittelun suorittamista; tai

3) työelämässä vaadittavan ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisen työkokemuksen hankkimista oppilaitosmuotoisen koulutuksen jälkeen.

Ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus voi tehdä koulutusoppimuksen vain niillä koulutusaloilla, joilla se antaa koulutusta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua työpaikkakoulutusta järjestetään valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 c §

Koulutusoppimuksessa on mainittava:

- 1) työpaikalla annettavan koulutuksen sisältö;
- 2) koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä; sekä
- 3) työnantajan sekä oppilaan oikeudet ja velvollisuudet työpaikkakoulutuksessa.

Sopimus on tehtävä kirjallisesti kolmin kappalein ammattikasvatushallituksen vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

9 d §

Edellä 9 b §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas tekee työnantajan kanssa erikseen työsopimuksen.

Jos 9 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun työpaikkakoulutukseen osallistuvalla maksetaan palkkaa, siitä ja muista työsuhteen ehdoista sovitaan työsopimuksessa, jonka oppilas tekee työnantajan kanssa.

9 e §

Koulutusaika koulutusoppimuksessa on määrättävä vähintään yhdeksi ja enintään 24 kuukaudeksi.

9 f §

Jos 9 b §:n 1 momentissa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva oppilas on tehnyt työnantajan kanssa työsopimuksen, on hänestä, hänen työnantajastaan ja koulutusoppimuksesta soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty oppisopimuksen tehneestä oppilaasta, tämän työnantajasta ja oppisopimuksesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa oleva ei ole tehnyt työsopimusta, on hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan työpaikkakoulutuksessa voimassa koulutusoppimuksen määräysten lisäksi, mitä erikseen on säädetty oppilaitosmuotoisessa koulutuksessa olevasta oppilaasta.

22 a §

Koulutusoppimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen ylin johto ja valvonta kuuluu opetusministeriölle ja sen alaiselle ammattikasvatushallitukselle.

Ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus huolehtii niistä koulutusoppimukseen perustuvan työpaikkakoulutuksen tehtävistä, jotka

Voimassa oleva laki

Ehdotus

oppisopimukseen perustuvassa koulutuksessa kuuluvat ammattioppilaslautakunnalle ja sen apuna olevalle koulutustarkastajalle. Yksityisen oppilaitoksen ja kurssikeskuksen johtokunnan jäsenet ja toimihenkilöt toimivat mainituissa tehtävissä virkamiehen vastuulla.

26 a §

Jos 9 b §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa työpaikkakoulutuksessa olevalle oppilaalle ei makseta palkkaa, ammatillinen oppilaitos tai kurssikeskus järjestää hänelle samat opintososiaaliset edut kuin muille oppilaitoksen tai kurssikeskuksen oppilaille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista opintososiaalisista eduista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion ammatillisissa oppilaitoksissa sekä ammatillisissa kurssikeskuksissa valtion varoista. Kunnallisissa ja yksityisissä ammatillisissa peruskoulutusta antavissa oppilaitoksissa sellaisiin kustannuksiin myönnetään valtionosuutta tai -avustusta samojen perusteiden mukaan kuin oppilaitoksen muihin käyttökustannuksiin.

28 §.

Työnantajalle suoritetaan valtion varoista korvausta voimassa olevan oppisopimuksen mukaisesta kouluttamisesta aiheutuneista menoista kutakin oppisopimuksen tehnyttä oppilasta kohti oppiohjelman mukaiselta ensimmäiseltä oppivuodelta 1 150—1 720 markkaa ja seuraavilta oppivuosilta 580—860 markkaa vuodessa asetuksella lähemmin määriteltävin perustein. Valtioneuvosto voi, mikäli valtion keskusammattikoulujen keskimääräiset oppilasta kohti lasketut vuosimenot nousevat, korottaa edellä mainittuja korvauksen määriä enintään tätä nousua vastaavassa suhteessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus maksetaan jokaiselta kalenterikuukaudelta, jonka aikana oppilas on ollut työnantajan työssä vähintään 14 työpäivää. Työssäolopäiviksi luettaisiin myös oppilaan vuosiloman aika sekä oppilaan ollessa estynyt tekemästä työtä sairauden tai tapaturman vuoksi ne päivät, joilta työnantaja työsopimuslain 28 §:n mukaan on velvollinen maksamaan oppilaalle palkkaa. Korvausta ei suoriteta oppilaasta, jonka koulutus tapahtuu työnantajan omistamassa valtionapua saavassa ammattioppilaitoksessa tai joka on työnantajan lapsi tai ottolapsi.

28 §

Työnantajalle suoritetaan valtion varoista koulutuskorvausta voimassa olevan oppi- ja koulutusoppimuksen mukaisesti kouluttamisesta aiheutuneista menoista oppi- ja koulutusajalta kutakin oppilasta kohti määrä, joka on vuodessa enintään 50 prosenttia valtion keskusammattikoulujen keskimääräisistä vuotuisista oppilasta kohti lasketuista käyttökustannuksista. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain valtion tulo- ja menoarvion rajoissa koulutuskorvauksen määrän yhtä oppilasta kohti.

Koulutuskorvausta ei suoriteta oppilaasta, joka saa koulutusta työnantajan valtionavustusta saavassa ammatillisessa oppilaitoksessa tai on työnantajan lapsi tai ottolapsi.

Voimassa oleva laki

Korvausta on kultakin kalenterivuoden puoliskolta haettava ammattikasvatushallitukselta. Hakemus on korvauksen menettämisen uhalla toimitettava ammattioppilaslautakunnalle kolmen kuukauden kuluessa asianomaisen kalenterivuoden puoliskon päättymisestä. Hakemukseen on liitettävä kertomus kunkin oppilaan koulutuksesta.

32 §.

Ehdotus

Koulutuskorvauksen hakemisesta ja maksamisesta säädetään asetuksella.

30 a §

Oppisopimusoppilas tai oppisopimukseen perustuvan koulutuksen jo suorittanut oppilas, jolla ei muutoin ole kelpoisuutta opistoasteen opintoihin ammatillisessa oppilaitoksessa, voi saavuttaa tämän kelpoisuuden suorittamalla ammattikasvatushallituksen määräämät lisäopinnot.

32 §

Ammatillisen oppilaitoksen tai kurssikeskuksen päätökseen koulutussopimukseen perustuvaa työpaikkakoulutusta koskevassa asiassa ei saa hakea valittamalla muutosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 ja on voimassa vuoden 1988 loppuun.

1907

Vol. 37, Part 1, 1907

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

1907

1907

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.
 CONTENTS.
 THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.

THE JOURNAL OF THE ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE, VOL. 37, PART 1, 1907, PAGES 1-100.